

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 30 hallituksen esityksen johdosta laiksi Valtionrautateista

Eduskunta on 9 päivänä toukokuuta 1989 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistele-
vasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 60
laiksi Valtionrautateista.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti valiokun-
ta on pyytänyt hallituksen esityksestä liikenne-
valiokunnan lausunnon, joka on tämän mietin-
nön liitteenä.

Esityksen yleiset lähtökohdat

Vuoden 1988 alusta tuli voimaan perus-
tuslainsäätämisyjärjestyksessä säädetty laki val-
tion liikelaitoksista. Tätä lakia sovelletaan lii-
ketoimintaa harjoittavaan valtion liikelaitokse-
seen, johon sitä on erikseen annettavassa eli
ns. laitospolisessa laissa säädetty sovelletta-
vaksi. Liikelaitoksen tuloja ja menoja ei oteta
valtion tulo- ja menoarvioon, ellei laissa erik-
seen toisin säädetä.

Hallitus ehdottaa, että Valtionrautateista
muodostettaisiin liikelaitoslain mukainen liike-
laitos. Valtionrautateiden organisatorinen ase-
ma muuttuisi yleislailla tarkoitettulla tavalla
sitte, että Valtionrautatiet olisi valtion tulo- ja
menoarvion ulkopuolinen liikelaitos. Liikelai-
tos sijoittuu toimintaperiaatteeltaan valtion-
enemmistöisen osakeyhtiön ja nykyisen viras-
tomuotoisen liikelaitoksen väliin.

Käsiteltävänä olevan esityksen tavoitteena
on selkeyttää Valtionrautateiden liiketoimin-
nallisten ja yhteiskunnallisten tehtävien hoitoa
ja vastuuta, parantaa Valtionrautateiden lii-
kennepoliittista ohjattavuutta sekä markkina-
ohjautuvuutta ja liiketoiminnan edellytyksiä ja
sitä kautta Valtionrautateiden kilpailukykyä ja
sen liiketaloudellista tulosta sekä palvelujen
laatua. Liikelaitosuudistus keventää Valtion-
rautateiden hallintoa ja yksinkertaistaa sen
pääöksentekoa. Edelleen liikelaitosmuoto tar-
joaa paremmat mahdollisuudet kilpailukykyi-
seen henkilöstöpolitiikkaan.

Valtionrautateiden hoitamien radan ylläpito-
ja rakentamistehtävät rahoitettaisiin valtion
tulo- ja menoarviossa osoitetuin määrärahoihin.
Näin voitaisiin radanpidon kustannukset erot-
taa muiden liikenneväylien tavoin varsinaisesta
liiketoiminnasta.

Esityksen sisältö

Lakiehdotuksen 1 §:ssä ehdotetaan säädettä-
väksi, että Valtionrautatiet olisi hallinnolliselta
asemaltaan liikenneministeriön hallinnonalalla
toimiva valtion liikelaitos. Liikenneministeriön
tehtävänä olisi yleisesti valvoa ja seurata Val-
tionrautateiden toimintaa. Liikenneministeriö-
ssä valmisteltaisiin ja sieltä esiteltäisiin valtio-
neuvostossa käsiteltävät Valtionrautateita kos-
kevat asiat. Valtionrautateihin sovellettaisiin
valtion liikelaitoksista annettua yleislakia. Si-
inä on annettu säännökset valtion liikelaitosten
toimintaa, taloutta ja ulkoista ohjausta koske-
vista yleisistä periaatteista.

Valtionrautateiden toimialasta ja tehtävistä
ehdotetaan säädettäväksi lakiehdotuksen
2 §:ssä. Sen mukaan Valtionrautatiet harjoit-
taa rautatieliikennettä ja muuta Valtionrauta-
teiden kuljetuksiin liittyvää palvelutoimintaa.
Asetuksella ja valtioneuvoston päätöksellä voi-
taisiin antaa myös muita soveltuvia tehtäviä.

Lakiehdotuksen 3 § sisältää säännökset ra-
danpidosta ja ratamaksusta. Radan ja siihen
kuuluvien rakennusten ja laitteiden rakentami-
nen ja ylläpito sekä muut asetuksessa säädettä-
vät radanpitoon kuuluvat tehtävät rahoitettais-
iin valtion tulo- ja menoarviossa osoitetuin
määrärahoihin. Radanpidon rahoitusperiaate pe-
rustuu yleislain 9 §:n sääntöön. Valtionrau-
tatiet hoitaisi kuitenkin käytännössä radanpi-
toon kuuluvat tehtävät. Sääntöksen mukaan
radanpidon rahoitukseen käytettäisiin myös ra-
danpidon omaisuuden myyntitulot. Esityksen
mukaan valtioneuvosto päättäisi rataverkosta

ja vahvistaisi vuosittain radanpitoon osoitettujen määrärahojen käyttösuunnitelman. Radanpidon rahoittaminen tulo- ja menoarvion määrärahoihin ei siis merkitsisi kuitenkaan radanpidon eriyttämistä omaksi virastokseen. Valtion ohjaus toteutuisi asetettujen tavoitteiden ja eduskunnan osoittamien määrärahojen kautta. Päättäessään rataverkosta valtioneuvosto ottaisi kantaa myös mahdollisiin rataosien lakkauttamisiin. Valtionrautateiltä perittäisiin radan käyttämisestä ratamaksua, jonka suuruuden päättäisi valtioneuvosto. Liikelaitosuudistuksen siirtymävaiheessa Valtionrautateilla ei hallituksen esityksen perustelujen mukaan olisi ennen vuotta 1995 mahdollisuuksia ratamaksun maksamiseen.

Lakiehdotuksen 4 § sisältää säännökset Valtionrautateiden palvelutavoitteista. Sen mukaan Valtionrautateiden tulee huolehtia palveluiden tarkoituksenmukaisesta tarjonnasta ja kehittämisestä liiketoiminnan edellytysten mukaisesti sekä ottaen huomioon asiakkaiden ja koko yhteiskunnan tarpeet. Valtionrautateiden palvelutason määrittelyssä voidaan käytännössä erottaa toisaalta palvelujen taso ja toisaalta palveluverkon laajuus (palvelujen saatavuus). Samoin voidaan asettaa tavaraliikenteelle, jonka osalta ei ole käytännössä mahdollista asettaa kovinkaan yksityiskohtaisia palvelutavoitteita, ja toisaalta henkilöliikenteelle erilaiset palvelutavoitteet. Viimeksi mainittujen tulee lähteä joukkoliikenteen toimintaedellytysten yleisestä parantamisesta ja tarkoituksenmukaisen työnjaon kehittämisestä eri joukkoliikennemuotojen välille.

Yleislain 7 §:n mukaan liikelaitos päättää tuottamistaan palveluista ja tavaroista perittävistä hinnoista, jollei laitoskohtaisessa laissa toisin säädetä. Lakiehdotuksen 5 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi, että asetuksella voitaisiin tarvittaessa määrätä ne liikenteen palvelut, joiden hinnoista tai hintojen yleisestä tasosta määrää valtioneuvosto.

Yleislain mukaan voidaan liikelaitokselle antaa laitoskohtaisessa laissa oikeus ottaa eduskunnan suostumuksen rajoissa lainaa. Tämän mukaisesti ehdotetaan käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen 6 §:ssä säädettäväksi, että Valtionrautateilla olisi sanotunlainen lainanotto-oikeus.

Yleislain 9 §:n mukaan valtion tulo- ja menoarvioon voidaan ottaa määräraha korvauksen myöntämiseen liikelaitokselle määrätyn tehtävän suorittamiseksi sekä asetettujen palve-

lutavoitteiden ja muiden toimintatavoitteiden saavuttamiseksi. Käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen 7 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi, että jos Valtionrautateille määrätään merkittävä kannattamaton tehtävä tai velvoite, josta aiheutuvaa rasitusta ei oteta huomioon asetettaessa laitokselle tulostavoitetta, Valtionrautatiet hoitaa tehtävän siitä kertyvien tulojen ja laitokselle valtion tulo- ja menoarviossa osoitusta määrarahasta myönnetyn korvauksen rajoissa.

Yleislain 3 §:n mukaan liikelaitoksen tuloja ja menoja ei oteta valtion tulo- ja menoarvioon, ellei mainitussa laissa tai laitoskohtaisessa laissa toisin säädetä. Hallitus ehdottaa, että lakiehdotuksen 8 §:ään otettaisiin säännös siirtymävaiheessa välttämättömästä kehittämisrahasta. Hallituksen esityksen perusteluiden mukaan kehittämisrahaa tarvittaisiin noin neljän vuoden ajan.

Lakiehdotuksen 9 § sisältää säännökset liikenneministeriön ohjauksesta. Eduskunnan hyväksyttyä valtion tulo- ja menoarvion sekä Valtionrautateiden keskeiset palvelutavoitteet ja muut palvelutavoitteet sekä Valtionrautateiden esitettyä alustavan tulos- ja rahoitussuunnitelmansa liikenneministeriö voisi päättää lakiehdotuksen 9 §:ssä tarkemmin määritellyistä tavoitteista, tulostavoitteen osista ja korvauksista.

Lakiehdotukseen sisältyy lisäksi virkojen perustamista ja lakkauttamista koskeva 10 § sekä virkamiehen asemaa viran lakkauttamistilanteessa koskeva 11 §. Toimitusjohtajan ja hänen asetuksella säädettävät välittömien alaisensa virat perustaisi ja lakkauttaisi valtioneuvosto ja ne eriteltäisiin valtion tulo- ja menoarviossa. Muut virat perustaisi ja lakkauttaisi Valtionrautatiet. Valtionrautateilla olisi laaja toimintavalta päättää toiminnastaan ja taloudestaan, ja yleislain mukaan Valtionrautateiden on muun ohella toimittava liikeloudellisten periaatteiden mukaisesti. Tämä saattaa johtaa joissakin tapauksissa myös Valtionrautateilla valtion virastoja ja muita laitoksia huomattavasti helpommin virkajärjestelyihin. Tästä syystä on ollut tarpeen ottaa lakiehdotuksen 11 §:ään säännökset virkamiehen asemasta viran lakkauttamistilanteessa. Ehdotettu sääntely jossain määrin täsmentäisi virkamiehen asemaa valtion virkamieslakiin nähden.

Lakiehdotuksen 12 §:n mukaan voitaisiin tarkempia säännöksiä lain täytäntöönpanosta antaa asetuksella. Laki Valtionrautateista on

tarkoitus saattaa voimaan 1 päivästä tammi-kuuta 1990, ja lakiehdotuksen 13 §:n mukaan tällä lailla kumottaisiin nykyinen Valtionrautateita koskeva lainsäädäntö. Lisäksi lakiehdotuksen 14 §:ään sisältyy tarvittavat siirtymäsäännökset.

Valiokunnan kannanotot

Valiokunta on käsitellyt asian ja todennut hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen tarkoituksenmukaiseksi. Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta on päättänyt asettua puoltamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä. Liikennevaliokunnan lausunnossa esitettyyn viitaten valtiovarainvaliokunta on tehnyt lakiehdotuksen 3 ja 14 §:ään asiasisällöltään liikennevaliokunnan ehdottamat muutokset kuitenkin siten täsmennettynä, että 3 §:n sanontaa on selvennetty.

Tarkoitus on, että mikäli Valtionrauteille määrätään merkittävä kannattamaton tehtävä tai velvoite, sen aiheuttamien kustannusten rahoitus hoidetaan joko siten, että valtion tuloja menoarvioon otetaan korvausta varten mää-

räraha taikka tehtävästä tai velvoitteesta aiheutuva rasitus otetaan huomioon keventämällä laitokselle asetettavaa tulostavoitetta. Asiasta ehdotetaan säädettäväksi lain 7 §:ssä. Valiokunta ehdottaa säännöksen sanamuotoa selvennettäväksi siten, että siitä ehdotettua paremmin ilmenee edellä selostettu tarkoitus. Valiokunnan ehdottaman 7 §:n mukaan Valtionrautatiet olisi velvollinen hoitamaan kannattamattoman tehtävän siitä kertyvien tulojen, siihen myönnetyn korvauksen tai annetun tulokevennyksen rajoissa. Tämän lisäksi olisi mahdollisuus ottaa huomioon tehtävän hoitamiseen liittyvät liiketaloudelliset näkökohdat. Liiketaloudelliset näkökohdat tuovat myös korvauksen alaisten tehtävien hoitamiseen tarvittavaa joustavuutta ja mahdollisuuden esimerkiksi laitoksen kokonaisuutena huomioon ottaen hoitaa korvauksenalaisista tehtävää tilapäisesti myös tappiollisesti. Säännösehdotus vastaa täysin valiokunnan ehdotusta Posti- ja telelaitosta koskevan lain 6 §:ksi.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen näin kuuluvana:

Laki Valtionrautateistä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 ja 2 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

3 §

Radanpito ja ratamaksu

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Vuosittain tulo- ja menoarvion käsittelyn yhteydessä eduskunta päättää rataverkosta ja hyväksyy radanpitoon osoitettujen määrärahojen käyttösuunnitelman.

(3 ja 4 mom. kuten hallituksen esityksessä)

4—6 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

7 §

Korvaukset

Jos Valtionrauteille määrätään merkittävä kannattamaton tehtävä tai velvoite, sen korvausta varten otetaan määräraha valtion tuloja menoarvioon tai siitä aiheutuva rasitus otetaan huomioon asetettaessa laitokselle tulostavoitetta. Valtionrautatiet hoitaa tällaisen tehtävän liiketaloudelliset näkökohdat ja asetettu tulostavoite huomioon ottaen myönnetyn korvauksen ja tehtävästä kertyvien tulojen rajoissa.

8—13 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

14 §

Siirtymäsäännökset

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Valtionrautateiden henkilöstö siirtyy tämän lain mukaisen Valtionrautateiden palvelukseen ja säilyttää aikaisempiin palvelussuhteisiinsa

liittyvät oikeudet ja velvollisuudet. *Virkamiehen, joka käyttää valtion virkamieslain toimeenpanosta annetun lain (756/86) 15 §:n mukaista oikeuttaan lakkautuspalkkaan, ei sovelleta tämän lain 11 §:n 2 momentin säännöstä.*

(4 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 25 päivänä toukokuuta 1989

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Mäki-Hakola, jäsenet E. Aho (osittain), Hokkanen, Hämäläinen, Kettunen, Laaksonen, Lahti-

Nuuttila, Maijala, Mattila, Ranta, Sasi, Savolainen, Tenhiälä ja Viljanen sekä varajäsenet Ahonen, Ikkala, Pelttari, Renlund ja Valli.

EDUSKUNNAN
LIIKENNEVALIOKUNTA

Helsingissä

23 päivänä toukokuuta 1989

Lausunto n:o 2

Liite

Valtiovarainvaliokunnalle

Eduskunnan päätöksen mukaisesti valtiovarainvaliokunta on kirjeellään 11 päivästä toukokuuta 1989 pyytänyt liikennevaliokunnan lausunnon hallituksen esityksestä n:o 60 laiksi Valtionrautateistä.

Asian johdosta ovat olleet kuultavina hallitusneuvos Jaakko Pohjola ja apulaisosastopäällikkö Mikko Talvitie liikenneministeriöstä, talousjohtaja Veikko Vaikkinen rautatiehallituksesta, puheenjohtaja Kalervo Matikainen Rautatievirkamiesliitto ry:stä, puheenjohtaja Pentti Kesseli Rautatieläisten Liitto ry:stä, pääsihteeri Timo Tanner Veturimiesten liitto ry:stä, puheenjohtaja Rainer Partanen VR Teknilliset — VRT ry:stä, puheenjohtaja Veikko Toivanen Rautateiden Insinöörit ry:stä, toimitusjohtaja Heikki Kääriäinen Linja-autoliitosta ja tiedottaja Olli Blomberg Suomen Kuorma-autoliitosta.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan, että Valtionrautateistä muodostetaan valtion liikelaitoksista annetun lain mukainen valtion liikelaitos. Valtionrautateiden tulisi esityksen mukaan huolehtia rautatieliikenteen ja siihen liittyvien palvelujen kehittämisestä ja tarjonnasta asiakkaiden ja koko yhteiskunnan tarpeiden sekä liiketoiminnan edellytysten mukaisesti. Rautatieliikenteen yhteiskunnalliset edut muihin liikenne- ja muotoihin nähden tulisi ottaa huomioon liikennepoliittisia ohjauspäätöksiä tehtäessä.

Valtionrautateiden hoitamat radan ylläpito- ja rakentamistehtävät rahoitettaisiin valtion tulo- ja menoarviossa osoitetuin määrärahoihin muiden liikenneväylien tavoin. Tulo- ja menoarvioon otettavien määrärahojen kautta ohjattaisiin rataverkon laajuutta ja tasoa. Valtionrautatiet suoritaisi ratamaksua, jonka suuruus määrättäisiin vuosittain liikennepoliittisin perustein.

Valtionrautatiet päättäisi lähtökohtaisesti itse hinnoittelustaan. Asetuksella olisi kuitenkin tarvittaessa mahdollista säätää, että valtioneuvosto päättää hinnoista tai hintojen yleisestä tasosta lähinnä henkilöliikenteen tariffien osalta.

Jos Valtionrautateille määrätään merkittävä kannattamaton tehtävä tai velvoite, josta aiheutuva raskaus ei oteta huomioon asetettaessa laitokselle tulostavoitetta, Valtionrautatiet hoitaa tehtävän siitä kertyvien tulojen ja laitoselle valtion tulo- ja menoarviossa myönnettyjen korvauksen rajoissa. Korvauksia myönnettäisiin ensi sijassa Valtionrautateiden henkilöliikenteen palvelutarjonnan ja kohderyhmälennusturvaamiseksi nykyisessä laajuudessa. Myös henkilöliikenteen yleisen hintatason pitäminen reaalisesti nykyisellä tasolla edellyttää korvauksia.

Siirtymävaiheessa sekä tarvittaessa myöhemminkin liikenne- tai muista yhteiskuntapoliittisista syistä Valtionrautateille voitaisiin osoittaa valtion tulo- ja menoarviossa kehittämismäärärahaa.

Valtionrautateiden henkilöstö säilyttäisi esityksen mukaan nykyisiin palvelussuhteisiinsa kuuluvat oikeudet ja velvollisuudet. Laki Valtionrautateista on tarkoitus saattaa voimaan 1 päivästä tammikuuta 1990.

Valiokunnan kannanotot

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella liikennevaliokunta pitää Valtionrautateiden muuttamista valtion liikelaitokseksi tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta katsoo, että liikelaitoksena Valtionrautateilla on nykyistä paremmat mahdollisuudet nopeasti ja joustavasti reagoida kuljetusalalla ilmeneviin haasteisiin.

Hallituksen esityksen perustelujen mukaan uudistuksen tavoitteena on liikennepoliittisen ohjauksen selkeyttäminen. Valtionrautateiden liiketoiminnallisten tehtävien tehokkuutta ja taloudellisuutta voidaan nykyistä paremmin verrata kilpaileviin kuljetusmuotoihin ja eduskunnalla sekä valtioneuvostolla on mahdollisuus vaikuttaa väyläinvestointipolitiikalla liikennemuotojen työnjakoon liikennepoliittisten tavoitteiden mukaisesti.

Hallituksen esityksessä on lähdetty siitä, että valtioneuvosto päättää rataverkosta ja hyväksyy vuosittain radanpitoon osoitettujen määrärahojen käyttösuunnitelman. Valtion liikelaitoksista annetun lain (627/87) 10 §:n 1 kohdan mukaan valtion tulo- ja menoarvion käsittelyn yhteydessä eduskunta hyväksyy liikelaitoksen keskeiset palvelutavoitteet ja muut toimintatavoitteet. Valiokunta ehdottaakin lakiehdotuksen 3 §:n 2 momenttia muutettavaksi siten, että valtioneuvoston sijasta eduskunta päättää valtion ylläpitämästä rataverkosta ja hyväksyy vuosittain tulo- ja menoarvion käsittelyn yhteydessä radanpitoon osoitettujen määrärahojen käyttösuunnitelman. Näin rataverkon laajuus tulkittaisiin yleisen liikelaitoslain 10 §:n 1 kohdan mukaiseksi keskeiseksi palvelutavoitteeksi. Menettely vastaisi myös tieverkon rakentamisesta päätettäessä noudatettavaa käytäntöä ja olisi omiaan korostamaan eduskunnan vaikutusmahdollisuutta väyläinvestointipolitiikkaan.

Liikennepoliitiikan eräänä tavoitteena on hallituksen esityksen perustelujen mukaan kuljetusmuotojen työnjaon ohjaaminen yhteiskuntataloudellisten tavoitteiden mukaisesti mahdollisimman tehokkaaksi ja taloudelliseksi. Tällöin tulee ottaa huomioon myös yritystaloudellisista laskelmista ilmenemättömät tekijät, kuten liikenteen onnettomuus- ja valvontakustannukset, hyvinvoinnin menetykset sekä vaikutukset maankäyttöön ja ympäristöön.

Valiokunta korostaa rautatieliikenteen edullisuutta erityisesti liikenneturvallisuuden, energiatalouden ja ympäristönsuojelun kannalta ja pitää välttämättömänä, että rautatiekuljetusten

kilpailukyvyistä huolehditaan kehittämällä rautateiden palvelukykyä mm. kuljetusnopeuksia nostamalla ja matkustusmukavuutta parantamalla. Tämä edellyttää huomattavia investointeja rataverkon parantamiseen ja ratojen sähköistykseen sekä kuljetuskaluston uusimiseen. Nämä investointitarpeet tulee ottaa huomioon päätettäessä valtion tulo- ja menoarvion yhteydessä radanpidon rahoituksesta ja kehittämismäärärahasta.

Valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen 7 §:ään lisättäväksi uuden momentin, jossa valtion liikelaitoksista annetun lain periaatteiden mukaisesti todettaisiin, että eduskunnan tai valtioneuvoston määräämä kannattamaton tehtävä on otettava huomioon laitoksen tulostavoitetta määrättäessä tai sen hoitamiseen on osoitettava määräraha valtion tulo- ja menoarviossa.

Valtionrautateiden henkilöstö säilyttää esityksen mukaan nykyisiin palvelussuhteisiinsa kuuluvat oikeudet ja velvollisuudet. Valiokunta pitää tärkeänä, että Valtionrautateiden henkilöstön palvelussuhdeturva ei liikelaitosuudistuksen johdosta heikkene nykyisestään. Valtionrautateiden henkilöstön palvelussuhdelajina tulee liikelaitosuudistuksen jälkeenkin olla pääsääntöisesti virkasuhde.

Perustuslakivaliokunnan Posti- ja telelaitoslakiin antamaan lausuntoon (PeVL n:o 1) viitaten valiokunta ehdottaa lisäksi 14 §:ää keytettäväksi siten, että virkamieheen, joka käyttää valtion virkamieslain voimaannpanosta annetun lain (756/86) 15 §:n mukaista oikeuttaan lakkautuspalkkaan, ei sovelleta tämän lain 11 §:n 2 momentin säännöstä.

Edellä esitetyn perusteella liikennevaliokunta esittää kunnioittavasti lausuntonaan,

*että valtiovarainvaliokunta mietintöä laatiessaan ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty, sekä
että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:*

L a k i

Valtionrautateistä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1—2 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

3 §

Radanpito ja ratamaksu

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Eduskunta päättää rataverkosta ja hyväksyy vuosittain *tulo- ja menoarvion käsittelyn yhteydessä* radanpitoon osoitettujen määrärahojen käyttösuunnitelman.

(3 ja 4 mom. kuten hallituksen esityksessä)

4—6 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

7 §

Korvaukset

Jos eduskunta tai valtioneuvosto määrää Valtionrautateille kannattamattoman tehtävän tai velvoitteen, on siitä aiheutuva rasitus otet-

tava huomioon tulostavoitetta asetettaessa tai sen hoitamiseen on osoitettava määräraha valtion tulo- ja menoarviossa. (uusi 1 mom.)

(2 mom. kuten 1 mom. hallituksen esityksessä)

8—13 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

14 §

Siirtymäsäännökset

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Valtionrautateiden henkilöstö siirtyy tämän lain mukaisen Valtionrautateiden palvelukseen ja säilyttää aikaisempiin palvelussuhteisiinsa liittyvät oikeudet ja velvollisuudet. *Virkamiehen, joka käyttää valtion virkamieslain toimeenpanosta annetun lain (756/86) 15 §:n mukaista oikeuttaan lakkautuspalkkaan, ei sovelleta tämän lain 11 §:n 2 momentin säännöstä.*

(4 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Saari, varapuheenjohtaja Knuuttila, jäsenet Heikki-

nen, Kekkonen, M. Lahtinen, Lehtosaari, Nordman, Nyby, Rauramo, Saarinen, Tennilä ja Valo sekä varajäsen Backman.

Eriävä mielipide

En ole voinut yhtyä valiokunnan muiden jäsenten kantaan Valtionrautateiden muuttamiseksi liikelaitokseksi. Liikelaitoksessa korostuu käytännössä voiton tavoittelu palveluperiaatteen syrjäytyessä. Valtionrautateiden tulisi kuitenkin toimia kansantaloudelliset näkökulmat, ympäristövaikutukset ynnä muut tekijät huomioiden.

Valtionrautateiden olisi toimittava muistaen myös vastuunsa harvaan asutuista seuduista. Liikevoiton tavoittelu on ristiriidassa tämänkin lähtökohdan kanssa, koska kehitysalueilla väkeä ja yrityksiä on vähän. Kuitenkin rautatiepalveluja näilläkin seuduilla välttämättä tarvitaan.

Helsingissä 23 päivänä toukokuuta 1989

Esko-Juhani Tennilä

